

Oponentský posudek

Diplomová práce

Bc. Anna Navrkalová

Soudobé koncepce výchovy k toleranci a multikulturalismu

Formální stránka

Práce obsahuje 74 stran textu včetně obsahu a seznamu použité literatury, pohybuje se tudíž při dolní hranici rozsahu požadovaného TF JU. Autorka použila v práci 34 tištěných publikací (z toho jeden zdroj německý), 18 internetových a 1 dokument právního charakteru.

Práce má charakter odborného pojednání. Je členěna do 3 hlavních kapitol a v jejich rámci do podkapitol 2. a 3. řádu. Ne zcela logické se jeví rozčlenění kapitoly 1 a 2, když v podkapitole 1.1.2 řeší problém intolerance, v podkapitole 1.1.11 a 1.1.12 problém tolerance a výchovy k toleranci a v podkapitole 1.2 problém výchovy k toleranci a multikulturalismu. Citace v textu se jeví jako korektní, místy však autorka neuvádí, z jakých zdrojů čerpá uváděné informace (např. informace o selhání multikulturalismu v některých evropských zemích).

Při práci s formátováním textu se autorka dopustila některých menších chyb, např. na s. 45 přehlédla „odskočený“ text a téměř prázdnou stranu.

Stylistická stránka

Po gramatické stránce se autorka dopouští často zejména chyb v použití čárek v souvětí (např. s. 9, 22, 23, 24, 42, atd.). Méně často chyb v psaní velkých písmen u jmen a názvů (např. na s. 19 užívá velké „M“ pro označení muslimové, na s. 49 naopak malé „f“ pro označení „Francouzi“), nebo psaní „i“, „y“ u přivlastňovacích přídavných jmen – s. 40: nesprávně „žákovi/studentovi možnosti“).

Pro práci je na některých místech charakteristická i lehká stylistická neobratnost, která má nejčastěji podobu ne zcela odborného jazyka (např. s. 44: „Menšiny nám toho mohou spoustu nabídnout.“ Nebo na jiném místě: „Člověku se v této souvislosti krade na mysl...“)

Tiskových chyb se dopouští autorka výjimečně. Na jednom místě však taková chyba činí větu nesrozumitelnou. Viz s. 35: „V obou částech Evropy stojí národní stát a myšlenky shody politických a kulturních hranic.“

Obsahová stránka

K obsahové stránce mám několik připomínek dílčího charakteru:

Na s. 7 autorka zaměňuje složky postoje s postoji samotnými. Na s. 21 představuje interkulturní výchovu a vzdělávání jako zprostředkování cesty k porozumění odlišným kulturám a rozvíjení smyslu pro spravedlnost, solidaritu a toleranci atd., ale nezdůrazňuje dialogický charakter tohoto zprostředkování. Ptám se, jak rozumí autorka rozdíl mezi multikulturální a interkulturní výchovou a

vzděláváním. Na s. 41 autorka konstatuje, že se vietnamská sociokulturní skupina dobře integrovala do české společnosti. Ptám se, odkud bere tuto jistotu? Na téže straně se autorka vyslovuje k problému integrovaných tříd. Ptám se, zda vzala také v potaz zážitek úspěchu integrovaných žáků a celkovou vzdělávací úroveň třídy v případě, že integrovaná skupina dosáhne určitého poměru vůči celku třídy. Vyjadřuje se konkrétněji k poměrům na Slovensku než v ČR. Má k tomu důvod? A konečně konstatuje, že učitelům činí problémy se vypořádat s požadavkem ideologické neutrality. Opět se ptám, z čeho tak soudí? Podobně na dalších stranách opakovaně tvrdí, že mnoho učitelů není nakloněno multi- a interkulturní výchově. Z čeho tak soudí? Na s. 44 požaduje autorka stejná práva pro menšiny, resp. neupřednostňovat menšiny. Podotýkám, že stejná práva menšin jako většinové skupiny ve společnosti může znamenat jejich zánik, resp. zánik jejich identity (například kdyby požadavky na zřízení polských škol byly stejné jako na zřízení všech ostatních škol, většina polských škol zanikne, protože nenaplní požadované počty žáků ve třídách, podobně požadavek na 7 přihlášených dětí k předmětu náboženství zapříčinil, že nepovinný předmět náboženství není na většině českých škol vyučován, atd.) Jde o spor mezi komunitaristickým a liberálním pojetím multikulturality, což na tomto místě autorce zřejmě uniklo. Na s. 52 uvádí autorka, že smyslem interkulturního vzdělávání je kromě jiného i etnocentrismus. Jde o tiskovou chybu? Poslední připomínka: V kritice přístupu EU k multikulturalismu chybí odkazy na programy Erasmus, Sokrates.

Možná, že některé problémy týkající se obsahu by autorka vyřešila, pokud by se v rámci struktury práce nejprve zabývala vůbec jevům multikulturalismu a multikulturality jako takovým a teprve potom otázky multi- resp. interkulturního vzdělávání a výchovy.

Otázky k diskusi při obhajobě práce: Autorka vyzdvihuje jako žádoucí z hlediska multi- resp. interkulturního vzdělávání a výchovy systémy ve Velké Británii, Německu a Rakousku. Politici dvou z těchto tří zemí však podle ní konstatují, že jejich systémy multikulturního soužití selhaly ve 3. generaci přistěhovalců. Jak vysvětluje tento rozpor? Pozitivně hodnotí Rusko (vychází však pouze z oficiálních dokumentů). Ptám se, zda dostatečně reflektuje zprávy médií, které o situaci menšin v Rusku vypovídají. Konečně konstatuje, že Slovensku nebylo nikdy cizí soužití kultur. Připomínám historii mnohaletého života Slováků v područí Uherska a současné národnostní spory, dvojí výstup ze společného státu s Čechy v sedmdesátileté historii a židovský holocaust, který během 2. světové války spadl do aktivit Slovenského štátu.

Závěr

Autorka si pro svou diplomovou práci vybrala velmi obtížné a široké téma. Za úspěch lze považovat, že se jí podařilo vůbec popsat a porovnat některé inter- resp. multikulturní vzdělávací a výchovné systémy v Evropě, byť na poměrně povrchní úrovni. Zejména z tohoto důvodu doporučuji práci k obhajobě.

Navrhovaná známka s ohledem na kvalitu obhajoby:

velmi dobře – dobře

doc. PhDr. Ludmila Muchová, PhD.